

יחידה 30: בבא קמא פרק ו משנה ב

אדם שהתרשל בשמירת צאנו ונגרם נזק

המשנה שלפנינו עוסקת בשאלות יסוד של נזקי רכוש, מתי האדם חייב בנזקי הרכוש שלו ומתי הוא פטור. הכלל הקובע שאם אדם עשה את המוטל עליו ושומר על רכושו בדרך שמצופה ממנו הוא לא יתחייב במידה ויארע אירוע חריג.

משך הוראה מומלץ: שיעור אחד

מטרות

1. הישג מבנה: התלמיד ינתח את מבנה המשנה עפ"י רכיבי הכאמד"ט.
2. הישג מושגי תוכן: התלמיד יכיר את המושג 'נעל בפניה כראוי' ויבינו מה רמת השמירה שבה הבעלים פטור אם קרה נזק.
3. הישג אוצר מילים: התלמיד יכיר ויבין את המילים: צאן, לסטים, נפרצה.
4. הישג ערכים: התלמיד יכיר את חובת אחריותו של גנב על הרכוש הגנוב שמתבטאת בחובה לשלם על נזק שנגרם מהרכוש לאחר הגניבה.

פתיחה

כדאי לדון במקרים במשנה במציאות היום: אם יש לאדם כלב, והכלב יצא מהחצר ושבר רכוש של השכן. האם הוא חייב? במה זה יכול להיות תלוי? מה הגבול – עד היכן אדם צריך להיות אחראי? מכאן לעבור ללימוד המשנה.

גוף השיעור

א. מבנה

טעם	דין	מקרה	אומר	כותרת
	פטור	ונעל בפניה כראוי ויצאה והזיקה		הכונס צאן לדיר
	חייב	לא נעל בפניה כראוי, ויצאה והזיקה		
	פטור	נפרצה בלילה		
		פרצוה ליסטים ויצאה והזיקה		
	ליסטים חייבים	הוציאוה ליסטים		

אפשר במקום ההשלמה בטבלה ליצור תרשים כאמד"ט באמצעות מדבקות.

בכל צורה – חשוב שהתלמידים יבינו שכל המקרים במשנה הם מקרים שונים בתוך המקרה 'הכונס צאן לדיר'.

הנושא של המשנה הוא האחריות של אדם על בעלי חיים שברשותו, שיצאו ממקום שמור והזיקו. הסיפא של המשנה מתחילה במילים נפרצה בלילה, מפני שאלו מקרים שונים מברישא ששם מתואר אם נעל או לא נעל.

ב. לשון חכמים

משימות 3-4 עוסקות בהבנת המילים והמקרים במשנה.

בכל המקרים מדובר על בהמה שיצאה והזיקה, גם במקרה הרביעי "הוציאוה ליסטים" שזה לא כתוב במפורש, אך ברור מההקשר שהבהמה הזיקה (משימה 4ג).

ג. הבנה ופרשנות

משימות 5-7 עוסקות בהבנת הרישא של המשנה וטעמי הדינים.

טעמי הדינים אינם כתובים במשנה אך תלמידים יכולים להבין אותם בהגיון שלהם: כאשר בעל הצאן עשה מה שהיה צריך – נעל בפניה כראוי – הוא פטור, אך כאשר לא עשה זאת הוא חייב.

משימות 8-9 עוסקות בהבנת הסיפא של המשנה.

המשותף למקרים בסיפא של המשנה הוא שהבעלים שמר כראוי על הצאן, וכוח חיצוני גרם לדיר להיפרץ, ולכן הוא פטור. פירושו של הרב קהתי מדגיש שזה רק במקרה שבעל הצאן באמת לא היה יכול לשמור, במקרה שהדיר נפרץ ובעל הצאן היה יכול לשמור עליו הוא חייב.

במקרה האחרון במשנה, בו עוסקת משימה 9, נכנס משתנה נוסף לדין, והוא שכאשר הליסטים מוציאים בעצמם את הבהמה היא עוברת לרשותם, ולכן הם הופכים להיות האחראיים עליה. במילים אחרות כדי להתחייב בתשלומי נזק של רכוש צריכים להיות בעלי הרכוש.

יש לי שאלה

הילד צודק מאחר והגנבים הוציאו את האופניים בידיהם ועשו בהם שימוש הם קנו אותם והתחייבו בנזקים שהם גרמו.

סיכום

לסיכום ניתן להיעזר בשני סרטונים:

א. זהו סרטון אנימציה הומוריסטי שמעלה את השאלה – מהו "כראוי"? אם בוחרים להראות את הסרטון כדאי לעסוק בחיים של התלמידים – מהם הדברים שעליהם הם צריכים לשמור, וכיצד. דוגמה: גולות שעלולות להיות מסוכנות מאד לתינוקות: כיצד יש לשמור עליהן כראוי? ועוד.

<https://www.youtube.com/watch?v=iRG1dONj63E>

ב. זהו סרטון סיכום של לימוד המשנה – אבות ובנים.

<https://www.youtube.com/watch?v=oGz9Z245kdc>